

Разговор на тема сексуалност, интимност и плодовитост

Докъде сме стигнали и накъде отиваме?

Анна Тсанг

Въведение

Ранна диагноза, напредък в антибиотичната терапия, хранителна поддръжка и интердисциплинарен подход към третирането на пациенти с муковисцидоза (CF) са довели до значително подобрене в продължителността на живот. Днес повече от една трета от хората, които живеят в Америка са над 16 години. В Канада, от 3250те пациенти, регистрирани с CF, повече от 40% са възрастни.

"Има нужда от обучение и съветничество ..."

Подобно на всички други млади хора, когато CF пациентите навлязат в юношество и 20те години, те имат повишен интерес и желание да научат повече за размножителния си потенциал, да открият сексуалността си и да установят интимни връзки. За съжаление, при тях това, което е естествен растеж и развитие при останалите, може до срещне определени трудности, свързани с късен пубертет, изменено телесложение, тайни притеснения за ранна смърт, понижена размножителна способност при жените и липса на размножителна способност при мъжете. Тези млади хора имат нужда от обучение и съветничество за да разберат повече за болестта, да нямат грешни представи, да намалее излишния психологически стрес и да постигнат максималния си потенциал. Именно затова е от изключителна важност в ежедневната грижа за муковисцидозните пациенти да се включи обучение на тема размножаване.

Намерението ми с тази статия е да обобщя нашето виждане до момента, което е в резултат на клиничен опит, изследвания, разговори с пациенти и публикувани статии за последните 20 години (от 1980 до 2001). За целта прегледах 60 кратки статии от два основни източника Medline и CINAHL и 37 подробно изучени статии. Информацията от тези статии представлява мнения на международни специалисти от целия свят включително и от Австралия, Англия, Канада, Италия, Холандия, Нова Зеландия, Северна Ирландия, Шотландия, Швеция и Америка. Целите ми бяха следните:

1. Да намеря общи точки и проблеми.
2. Да проуча кога, как и каква информация биха искали пациентите.
3. Да откроя какви са причините, които спират лекарите да говорят за размножителни и сексуални теми.
4. Да оценя колко добре са засегнати тези теми и да се открият сфери за подобрене.

Докъде сме стигнали?

"...тези теми не са част от ежедневните дискусии на медицинските екипи."

Въпреки, че всички са съгласни че темите за сексуално здраве и размножителност трябва да бъдат част от ежедневната грижа за CF, в момента тези теми не се засягат често. Така нареченият интердисциплинарен подход към грижата за CF пациентите не включва сексуално здраве по същия начин, както включва останалите области.

1. Общи изводи:

- Все още има значителни пропуски в тази област, но има и подобрения - например 25% от пациентите от мъжки пол знаеха за липсата на размножителна способност през 1986 (Nolan et.al) докато през 1998 година 90% от мъжете знаеха (Sawyer et. al)
- Родителите нямат адекватни познания и имат нужда от постоянно обучение от диагностирането на детето до пълно развитие.
- Пациентите от женски пол по-често започват темите за сексуално здраве.
- Пациентите от мъжки пол предпочитат да изчакат докато някой лекар подхване темата.
- Повечето пациенти са се запознали с проблемите за размножителността на 16 годишна възраст и по-големи.
- Значителността от плодовитостта нараства с нарастване на възрастта. Например, едно 16-годишно момче се интересува повече дали ще може да играе футбол, отколкото дали ще може да бъде баща. От друга страна при навлизане в юношеството и започването на интимни връзки, момчетата се интересуват повече от плодовитостта.
- Много пациенти от мъжки пол все още бъркат плодовитост с импотентност.
- Закъсняването за започване и развиване на интимни връзки се дължи най-вече на късняване на пубертета, променено телосложение и ниско самочувствие.
- Младите хора с CF по-рядко използват контрацептиви и практикуват безопасен секс.
- Броят на бременностите при жени с CF се е удвоил за периода 1980 до 1990.
- Пациенти и от двата пола нямат адекватна информация относно размножителните възможности и не могат да вземат добре обмислени решения в тази връзка.
- Хората често надценяват възможността да имат дете с CF.
- В сравнение със здрави двойки, при семейства с CF няма разлика в сексуалното удовлетворяване.
- Сексуалното удовлетворяване може да се повлияе от тежко състояние на белите дробове, но това не е основния фактор. Добра функция на белите дробове не гарантира сексуално удовлетворяване.

2. Пациенти и родителска гледна точка:

- Юношите предпочитат да бъдат информирани на 14 годишна възраст.
- Много родители предпочитат информация за сексуалното здраве да се даде когато децата са по-големи от 16 години, но други родители смятат, че това зависи от степента на зрялост.
- Пациентите вярват и смятат, че лекарите са длъжни да започнат темата.
- Повечето хора предпочитат информацията да им се дава на порции през различните етапи от живота им.
- Всички разпитани казват, че предпочитат да има и написани материали, а не само разговор.

Мъже:

- Семенен анализ трябва да се провежда при всички.
- Някои пациенти преживяват шок, тъга, апатия или усамотяване когато им е било казано за тяхната неплодовитост.
- По-възрастните мъже са по-заинтересувани от материали за размножителните им способности и за възможните процедури.

Жени:

- Жените по-често се ядосват и разстройват от факта, че не могат да имат деца и най-вече, че не могат сами да решават кога да забременеят, т. е. ядосват се когато нямат контрол върху ситуацията.
- Младите момичета с CF намират доста полезни разговорите за сексуално здраве с по-възрастни приятелки.

3. Пречки за адекватно обучение в областта на сексуалното здраве:

- Повечето лекари нямат информация и не са обучени да дават съвети относно размножителни и сексуални теми.
- Липса на добри комуникативни способности.
- Недостатъчно време с пациентите или все не могат да намерят правилния момент да започнат темата.
- Лекарите обикновено наблягат на стабилизиране на болестта и подобряване на терапията, отколкото други аспекти.

Накъде отиваме?

Ето някои предложения за пациентите, които ще са много полезни:

- Изберете един човек (доктор, сестра, социален работник), с който се чувствате най-комфортно и започнете темата, която ви интересува.
- Попитайте какво трябва да знаете или поискайте написани материали.
- Когато нямате възможност за групови дискусии, поискайте вашия лекар или сестра да ви запознае с някой, който вече е имал подобен опит и може да поговори с вас по телефона или лично.
- При съмнение младите мъже с CF трябва да поискат тест на спермата за да се изясни състоянието.
- Генетичните изследвания на вашия съпруг(а) ще изясни дали има вероятност за дете с CF.
- Поддържайте добър хранителен режим и активна спортна дейност.
- Ако често повръщате, имате газове или се уригате и това ви смущава, се допитайте до вашия лекар за правилната доза ензими, които взимате с храната, тъй като това често оказва влияние. Една-две лъжички минерално масло могат да помогнат за изчистване на стомаха.

"...разговаряйте открито един с друг."

Въз основа на това, което сме научили до момента, ми се струва, че най-добрият начин да се справите със сексуални здравословни проблеми и теми, във връзка с размножаване, е да говорите открито с един с друг.

Анна Тсанг, Програма за възрастни CF пациенти, болница Св. Михаил. 30 Bond Street, East, 6th Floor, Room 6-037, Toronto, ONTARIO M5B 1W8, Canada